5.ÜNİTE

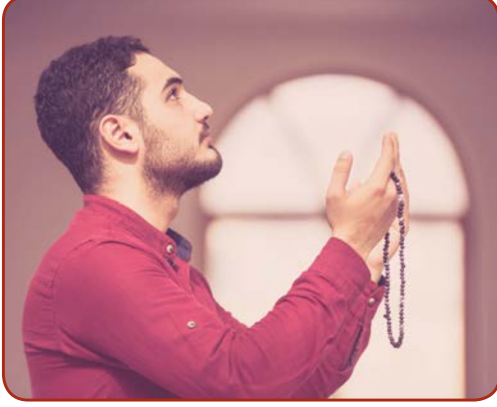
DİNÎ MERASİMLERDE HİTABET VE DUA

ÜNİTEMİZE HAZIRLANALIM

1. “Dua, hatim, mevlit, nikâh ve istiğfar, cihat ve akika” kelimelerinin anlamlarını araştırınız.
2. Daha önce katıldığınız dinî bir törendeki gözlemlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
3. Kur’an-ı Kerim’deki dua ayetlerinden üç tane örnek bulunuz.
4. Mübarek gün ve gecelerin, diğer vakitlerden farklı yönlerini söyleyiniz.



1. Din Hizmetlerinde Duanın Yeri


Mümin her zaman dua etmelidir.

Dua, insanın içten bir şekilde Allah'a (c.c.) sığınmasını ve yakarışını ifade eder. Dua ederken Allah'ın (c.c.) yüceliği karşısında güçsüzlüğümüzü itiraf ederiz, O'nun yardımını ve affını dileriz. Rabb'imizin katında duamızla değer buluruz. Bütün ibadetlere ruh ve anlam katan duadır. Bu hususa Kur'an-ı Kerim'de şöyle işaret edilir:

قُلْ مَا يَعْبَأُ بِكُمْ رَبِّى لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ...

"Resulüm! De ki: Duanız olmasa, Rabb'im size ne diye değer versin?..."[1] Sevgili Peygamberimiz de "*Dua ibadetin özüdür.*"[2] buyurmuştur.

İnsan, hayatı boyunca üstesinden gelemeyeceği birçok durumla karşılaşır. Keder, sıkıntı, korku, acizlik, yalnızlık ve ümitsizlik gibi hâller yaşar. İnsan yaratılışı gereği her zaman Allah'a dua etme ihtiyacı hisseder. Dua eden insanda Allah'ın duasını kabul edeceği ümidi vardır. Dua, dua eden kişiye dayanma gücü ve sabır verir. Onların sözleri ancak, **"...Rabb'imiz! Bizim günahlarımızı ve işimizdeki taşkınlıklarımızı bağışla ve (yolunda) ayaklarımızı sağlam tut. Kâfir topluma karşı bize yardım et..."**[3] demekten ibarettir.

Din hizmetlerinde duanın önemli bir yeri vardır. Yeni doğan çocuğa ad konulması, sünnet, nişan, nikâh, askere uğurlama vb. vesilelerle yapılan törenler toplumsal kültür ve kimliğin sonraki nesillere aktarılmasına aracı olurlar. Kişiler bu törenlerde din görevlisini yanlarında görmek, onun yapacağı bereket ve hayır dualarına âmin demek isterler. Bu sebeple din hizmetlerini yerine getiren görevlilerin dini tebliğ etme fırsatı olarak gördükleri her durumu değerlendirmeleri gerekir.

YORUMLAYALIM

"Kullarım sana beni sorduğunda (söyle onlara): Ben çok yakınım. Bana dua ettiği vakit dua edenin dileğine karşılık veririm."

Bakara suresi, 186. ayet.

Yukarıdaki ayeti duanın önemi açısından yorumlayınız.

1 Furkan suresi, 77. ayet.
2 Tirmizî, "Deavât", 1.
3 Âl-i İmrân suresi, 147. ayet.

Kur'an-ı Kerim'de Peygamberlerin Dilinden Dua Örnekleri	
"...Rabbimiz! Günahlarımızı ve işlerimizdeki taşkınlıklarımızı bağışla ve (yolunda) ayaklarımızı sabit kıl, kâfirlere karşı da bize yardım et..!" [4]	رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَ اِسْرَافَنَا فِى اَمْرِنَا وَثَبِّتْ اَقْدَامَنَا وَانْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ

"Ey Rabbim! Beni ve soyumdan gelecekleri namazını dosdoğru kılanlardan eyle! Ey Rabbimiz! Duamı kabul buyur! Ey Rabbimiz! Herkesin hesaba çekileceği günde beni, ana-babamı ve mü'minleri bağışla!" [5]	رَبِّ اجْعَلْنِى مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِى رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ. رَبَّنَا اغْفِرْ لِى وَلِوَالِدَىَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ
"...**Ey Rabbim! Bana ve anama-babama verdiğin nimete şükretmemi ve hoşnut olacağın iyi işler yapmamı gönlüme ilham eyle ve rahmetinle beni iyi kulların arasına dâhil et."** [6]	رَبِّ اَوْزِعْنِى اَنْ اَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِى اَنْعَمْتَ عَلَىَّ وَعَلٰى وَالِدَىَّ وَاَنْ اَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَاَدْخِلْنِى بِرَحْمَتِكَ فِى عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ

Peygamber Efendimizden Dua Örnekleri	
"Allahım! Sen benim Rabbimsin. Senden başka ibadete lâyık hiçbir ilâh yoktur. Beni sen yarattın. Ben senin kulunum. Ezelde sana verdiğim sözümde ve vaadimde hâlâ gücüm yettiğince durmaktayım. İşlediğim kusurların şerrinden sana sığınırım. Bana lutfettiğin nimetleri yüce huzurunda minnetle anar, günahımı itiraf ederim. Beni affet, şüphe yok ki günahları senden başka affedecek kimse yoktur." [7]	اَللّٰهُمَّ اَنْتَ رَبِّى لَا اِلٰهَ اِلاَّ اَنْتَ خَلَقْتَنِى وَاَنَا عَبْدُكَ وَاَنَا عَلٰى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَااسْتَطَعْتُ. اَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ اَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَىَّ وَ اَبُوءُ بِذَنْبِى فَاغْفِرْ لِى فَاِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ اِلاَّ اَنْتَ
"Allahım! Çaresizlik ve tembellikten sana sığınırım, korkaklık ve cimrilikten sana sığınırım, gam ve kederden sana sığınırım, ağır borç altında kalmaktan ve güç sahibi olan kişilerin zulmüne uğramaktan sana sığınırım." [8]	اَللّٰهُمَّ اِنِّى اَعُوذُ بِكَ مِنَ الْعَجْزِ وَالْكَسَلِ وَالْجُبْنِ وَالْبُخْلِ وَالْهَرَمِ مِنَ الْهَمِّ وَالْحَزَنِ وَضَلْعِ الدَّيْنِ وَغَلَبَةِ الرِّجَالِ
"Allahım! Seni anıp zikretmek, nimetine şükretmek, sana en güzel şekilde ibadet etmek için bana yardım eyle!" [9]	اَللّٰهُمَّ اَعِنِّى عَلٰى ذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ

4 Âl-i İmrân suresi, 147. ayet.
5 İbrahîm suresi, 40-41. ayetler.
6 Neml suresi, 19. ayet.
7 Buhârî, "Deavat", 2, z15.
8 Müslim, Zikir, 73.
9 Ebû Dâvud, Vitir, 26.

KONUŞALIM

"El açıp yalvarmaya layık olan ancak Allah'tır. Onun dışında el açıp dua ettikleri onların isteklerini hiçbir şeyle karşılamazlar. Onlar ancak ağzına gelsin diye suya doğru iki avucunu açan kimse gibidir. Hâlbuki (suyu ağzına götürmedikçe) su onun ağzına girecek değildir. Kâfirlerin duası kuşkusuz hedefini şaşırmıştır."

Ra'd suresi, 14. ayet.

Yukarıdaki ayette vurgulanmak istenen düşünce üzerinde arkadaşlarınızla konuşunuz.

2. Dinî Merasimlerde Hitabet ve Dua

Din görevlileri, dinî merasimlerde hem dua ederler hem de törenin dinî yönden anlam ve önemine ilişkin konuşmalar yaparlar. Böylece kendisini dinleyenlere faydalı ve yönlendirici tavsiyelerde bulunurlar. Dinî merasimlerde yapılacak konuşmalarda kısa ve öz konuşmalı, bulunulan ortamla ilgisi olmayan konulardan kaçınmalıdır.



2.1. Ezan Duası



Sultan Ahmet camii.

<table>
<tr><td colspan="2">Ezanın bitiminden sonra Hz. Peygamberin (s.a.v.) öğrettiği ve şefaatine vesile olacağını haber verdiği şu dua okunur:</td></tr>
<tr><td>“Ey bu mükemmel davetin ve daimi çağrının (veya kılınacak namazın) Rabbi olan Allahım! Muhammed’e sana yaklaştırıcı her türlü vesileyi ihsan et, onu faziletlerle donat. Onu Kur’an-ı Kerim’inde vaad ettiğin Makam-ı Mahmuda yücelt. Şüphesiz ki Sen vaadinden dönmezsin.”[10]</td><td>اَللّٰهُمَّ رَبَّ هٰذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ وَالصَّلَاةِ الْقَائِمَةِ
اٰتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ وَالدَّرَجَةَ الرَّفِيعَةَ
وَابْعَثْهُ مَقَاماً مَحْمُوداً الَّذِى وَعَدْتَهُ
اِنَّكَ لَا تُخْلِفُ الْمِيعَادِ</td></tr>
</table>

2.2. Yemek ve İftar Duası

Peygamber Efendimiz her işe başlarken olduğu gibi yemekten önce de “besmele” çekerek Allah’ı anmış, etrafındakilere de besmeleyi tavsiye etmiştir. Besmeleyi, verdiği nimetler karşılığında yüce yaratıcıya peşinen yapılan bir teşekkür olarak görmüştür. Allah Resulü (s.a.v.), besmelesiz yenen yemeklerde bereket olmayacağını belirtmiştir. Yemeğe başlarken unutulursa, hatırlandığı an besmele çekilmesinin gerekli olduğunu bildirmiştir. Hz. Peygamber (s.a.v.), yemekten sonra da şu ifadelerle Allah’a hamd etmiştir:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِى اَطْعَمَنَا وَسَقَانَا وَجَعَلَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ.
وَرَحْمَةُ اللهِ وَ بَرَكَاتُهُ عَلَيْنَا وَعَلٰى جَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ.
اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ وَارْحَمْ صَاحِبَ هٰذَا الطَّعَامِ وَالْاٰكِلِينَ.
اِنَّا نَسْئَلُكَ تَمَامَ النِّعْمَةَ وَدَوَامَ الْعَافِيَةَ وَحُسْنَ الْخَاتِمَةَ.
اَللّٰهُمَّ زِدْ وَلَاتَنْقُصْ وَبِحُرْمَةِ الْفَاتِحَةِ



Sahur ve iftar yapmak Peygamber Efendimizin sünnetindendir.

10 Buhârî, "Ezân", 8.

PAYLAŞALIM

"Ey Âdem oğulları! Mescidde güzel elbiselerinizi giyin, yiyin, için fakat israf etmeyin. Çünkü Allah israf edenleri sevmez."

A'raf suresi, 31. ayet.

Yukarıdaki ayette anlatılmak istenen düşünce nedir? Sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

PAYLAŞALIM

Evinizde sahurda neler yaptığınızı sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

'Bizi yediren, bizi içiren ve bizi Müslümanlardan kılan Allah'a hamdolsun. Allah'ın rahmeti, bereketi bizim ve tüm Müslümanların üzerine olsun. Allahım! Bu yemek sahibini ve yemeği yiyenleri bağışla, onlara rahmet eyle. Şüphesiz biz senden nimetin tamamını, sıhhatin devamını ve güzel ölümü isteriz. Allahım! Fatiha hürmetine nimetini artır, azaltma."[11]

Resûlullah (s.a.v.) yemeği ikram edenlere şu şekilde müjde verirdi:

أَفْطَرَ عِنْدَكُمُ الصَّائِمُونَ وَأَكَلَ طَعَامَكُمُ الْأَبْرَارُ
وَصَلَّتْ عَلَيْكُمُ الْمَلَائِكَةُ

"Oruçlular sizin yanınızda iftar etsinler, iyiler sizin yemeklerinizden yesinler, melekler de sizin için dua etsinler."[12]

Dua kitaplarında çeşitli yemek duaları yer alır. Bir örnek olarak Peygamberimizin yukarıdaki dualarıyla başlanıp aşağıdaki duayla devam edilebilir:

"Ya Rabb'i! Bu helal gıdaların şükrünü yerine getirebilmeyi ve sana kullukta bulunabilmeyi bizlere nasip eyle! Bu sofrada tattırdığın nimetlerin daha güzellerini cennetinde tatmayı bizlere nasip eyle! Allah'ım bizleri nimetlerinden mahrum eyleme. Sağlık, huzur ve mutluluğumuzu daim eyle. Ya Rabbi! Bu sofranın hazırlanmasında emeği geçen kardeşlerimizin kazançlarına bereket, kendilerine sağlık, huzur ve mutluluk ihsan eyle! Ailelerinden ahirete göç edenlere ve geçmişlerimize merhamet eyle! Âmin."

YAZALIM

Aşağıdaki alanlara sahur ve iftar vakitlerine özel dua metninizi oluşturunuz.

SAHUR VAKTİNDE	İFTAR VAKTİNDE

11 Ebû Davud, "Et'ime", 10.
12 Ebu Davud, "Et'ime", 54.

Oruç tutan Müslümanlar iftar vaktine ulaştıklarında büyük sevinç ve mutluluk duyarlar. Bu mutluluklarını Allah'a (c.c.) şükrederek ve dua ederek dile getirirler. İftar açarken Peygamberimizin (s.a.v.) tavsiyesine uyarak şu dua okunur:

اَللّٰهُمَّ لَكَ صُمْتُ وَبِكَ اٰمَنْتُ وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ
وَعَلٰى رِزْقِكَ اَفْطَرْتُ

"Allah'ım! Senin rızan için oruç tuttum, sana inandım, sana güvendim, senin verdiğin rızıkla iftar ettim!"[13] Âmin.

2.3. Hatim ve Mevlit Duaları

Hatm sözlükte "örtmek, mühürlemek, bir şeyi tamamlayıp sonuna ulaşmak" gibi mânalara gelir. Terim olarak ise Kur'an-ı Kerim'i başından sonuna kadar yüzünden veya ezbere okuyarak bitirmeye hatim denilmektedir. Türkçede "hatim indirmek", "hatmetmek" ifadeleri de kullanılmaktadır. Yüce Allah'ın son kelamı olan Kur'an-ı Kerim'i okumak sevabı çok yüksek olan bir ibadettir. Sevgili Peygamberimiz Kur'an'ı düzenli bir şekilde okuyarak hatim indirmeyi Allah'ın (c.c.) en çok sevdiği işlerden biri olarak nitelendirmiştir. [14]

TARTIŞALIM

"Bir kişi Peygamberimize gelerek, 'Allah'ın en çok sevdiği davranış nedir?" diye sordu. O da: 'Konup göçendir." buyurdu. O kişi: 'Konup göçen kimdir?" diye sorunca, Peygamberimiz: 'Kur'an'ı başından sonuna kadar okuyan, bitirince hemen tekrar başlayandır." şeklinde cevap verdi."

Tirmizî, "Kıraat", 4.

Yukarıdaki hadisi hatim duası yapılırken İhlas ve Muavizeteyn surelerinden sonra Fatiha'nın ve Bakara suresi 1-5. ayetlerinin okunması bağlamında yorumlayınız.

Hatmin faziletinden çokça yararlanmak için mübarek vakitleri seçenler olmuş cuma gecelerinde, oruçlu olarak hatim indirmeyi tercih etmişlerdir. Bu nedenle Ramazan ayında genellikle camilerde ve evlerde Kur'an okutup dinlemek ya da Kur'an-ı tek başına okumak suretiyle hatim indirmek gelenek hâline gelmiştir.[15]

Üç aylarda ve özellikle ramazanlarda yaygın olan bir diğer gelenek de mukabeledir. Camilerde ve evlerde daha çok sabah, öğle, ikindi namazları öncesinde hafızlar tarafından okunan Kur'an'ı takip etmek suretiyle hatim indirmeye "mukabele" denir. Hafızların bu okuyuşları için de aynı terim kullanılmıştır.

BİLİYOR MUSUNUZ?

Hatim duasından önce aralarında tekbir okuyarak üç defa İhlas, bir Felâk, bir Nâs ve bir Fâtiha suresi ile Bakara suresi ilk beş ayetini okumak bir gelenek hâline gelmiştir.

13 Ebu Davud, "Savm", 22.
14 bk. Dârimî, "Fezâilü'l-Ḳur'ân", 33.
15 İsmail Lütfi Çakan, "Dinî Hitabet", s. 178-179.

Bu gelenek, Cebrail'in (a.s.) ramazan aylarında her gece Hz. Peygambere (s.a.v.) gelerek o ana kadar nazil olan ayet ve sureleri karşılıklı okuyup kontrol etmelerine dayanır. Ülkemizde ramazan mukabeleleri genellikle ramazanın ilk günü başlar ve arefe günü tamamlanarak duası yapılır. Duanın Kadir Gecesi'nde yapıldığı da olur. Mukabelede her cüz bir kişi veya birden çok hafız tarafından okunabilmektedir. Hatim okurken acele etmekten ve tecvid kurallarını bozacak derecede süratli okumaktan kaçınmalıdır. Hatim sonuna yaklaşırken Duha suresinden başlayıp Nas suresinin sonuna kadar her surenin bitiminde "tekbir" getirilir. Nitekim Peygamber Efendimizin Duhâ ve ardından gelen sûrelerin peşinden tekbir getirilmesini istediği, Abdullah b. Abbas gibi ashabın ileri gelenlerinin de Kur'an okuttukları kişilerden bu sûrelerden sonra tekbir getirmelerin istedikleri rivayet edilir.[16] Bundan dolayı Duhâ suresinden Nâs suresine kadar hepsinin sonunda tekbir getirmek sünnettir.

Hatimden sonra bir tören yapılarak dua edilmesi gelenek hâline gelmiştir. Hatim, Nas suresinin okunmasıyla sona erer. Ancak ardından Fatiha ile Bakara suresinin ilk beş ayetinin okunması yeni bir hatme başlangıç sayılmıştır. Bu surelerin peşinden yapılan duaya "hatim duası" denir. Hatim duasına katılmak da faziletlidir. Hatim duası tek başına yapılabileceği gibi toplu hâlde de yapılabilir. Ayrıca Kur'an-ı Kerim mealinden okunarak bitirildiği zaman da hatim duası yapılabilir. Kur'an okumasını yeni öğrenenler için, Kur'an'ı baştan sona bitirdikleri zaman ya da ilk defa hatim indiren çocuklar için hatim merasimleri düzenlenmektedir. Ayrıca bir Müslüman vefat ettiği zaman birçok kişinin katılımıyla ölenin ruhu için hatim indirilebilir.

BELİRTELİM

"Kur'an okuyan mümin, kokusu ve tadı güzel olan turunç meyvesi gibidir..."

Buharî, "Fedâilü'l-Kur'an", 36.

Yukarıdaki hadiste vurgulanmak istenen ana düşünceyi belirtiniz.

Ülkemizde evlilik, doğum, ölüm gibi farklı sebeplerle mevlit merasimleri yapılmaktadır. Mübarek gün ve gecelerde de zaman zaman mevlit törenleri düzenlenmektedir. Bütün bu merasimlerde "Mevlit" olarak bilinen Süleyman Çelebi'nin yazdığı kurtuluş vesilesi anlamına gelen *Vesiletü'n-Necat* isimli naat, Kur'an-ı Kerim ve salâvat duaları okunur, ilahiler söylenir. Mevlit merasimine sebep olan olay hakkında kısa bir konuşma yapılır ve ardından dua edilir.

Hatim ve mevlit merasimlerinde Arapça dua yapılabileceği gibi Türkçe dua da yapılabilir. Ancak dinleyenlerin kolaylıkla anlayabilmeleri için duaya kısa bir Arapça girişle başlayıp Türkçe olarak devam etmek uygun görülür.

16 bk. Beyhakî, el-Câmi li Şuʿabi'l-îmân, c. 4, s. 232.

Türkçe Hatim Duası Örneği

“Ey Rabb'imiz! Bizden ibadetlerimizi kabul buyur! Şüphesiz ki sen her şeyi işiten ve her şeyi bilensin. Ey Mevla'mız! Bizim tövbelerimizi kabul eyle! Şüphesiz ki sen tövbeleri çok çok kabul eden ve merhametli olansın. Bize hidayet ver! Yüce Kur’an’ın hürmetine, alemlere rahmet olarak gönderdiğin Peygamber hürmetine hakka ve sırat-ı müstakime ulaşmayı bizi muvaffak eyle!

Ey Kerim olan Allah! Bizi bağışla. Ey Rahim olan Allah! Bizi bağışla. Ey ikram edenlerin en keremlisi olan Allah! Lütfunla ve ihsanınla bizim günahlarımızı bağışla.

Allahım! Bizi Kur’an süsü ile süsle. Kur’an ile bize lütfet! Kur’an ile bizi şereflendir. Kur’an elbisesini bize giydir. Kur’an hürmetine bizi cennetine koy. Kur’an hürmetine dünyadaki belalardan ve ahiret azabından bizi koru. Ey Rahim, Ey Rahman! Ümmet-i Muhammed’in tamamına merhamet et. Allahım! Kur’an’ı bize dünyada yoldaş eyle. O’nu bize kabirde dost eyle. Kıyamet günü onu bize şefaatçi kıl, sırat köprüsü üzerinde onu bize nur eyle. Cennette onu bize yoldaş eyle. Cehennem ateşine karşı onu bize perde ve engel kıl. İhsanın, cömertliğin ve keremin ile tüm hayırlı yollar için onu bize önder kıl.

Ya Rabbe'l-âlemîn! Okunan hatm-i şerifi (mevliti) dergahında kabul eyle. Elde edilen sevabı öncelikle sevgili Peygamberimizin temiz ruhuna hediye eyledik sen ulaştır ya Rabbi! Diğer peygamberlerin, sahabe-i kiram ile tâbiînin ruhlarına, İslam dinine hizmet eden alimlerle şehitlerin ruhlarına hediye eyledik vasıl eyle ya Rabbi!

Arapça Hatim Duası Örneği

اَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَـمِينَ

وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى رَسُولِنَا مُحَمَّدٍ وَ عَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَـعِينَ

اَللّٰهُمَّ رَبَّنَا يَا رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا اِنَّكَ اَنْتَ السَّمِيـعُ الْعَلِيمُ

وَتُبْ عَلَيْنَاَ يَاَ مَوْلٰينَا اِنَّكَ اَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

وَاهْدِنِى وَاهْدِنَاَ وَوَفِّقْنَا اِلَى الْحَقِّ وَ اِلٰى طَرِيـقٍ مُسْتَقِيمٍ

بِبَرَكَةِ خَتْمِ الْقُرْاٰنِ الْعَظِيمِ

وَبِحُرْمَةِ حَبِيبِكَ وَ رَسُولِكَ الْكَرِيمِ

وَاعْفُ عَنَّا يَاكَرِيمُ وَاعْفُ عَنَّا يَا رَحِيمُ

وَاغْفِرْلَنَاَ ذُنُوبَنَاَ بِفَضْلِكَ وَكَرَمِكَ يَاَ اَكْرَمَ الْاَكْـرَمِينَ

وَيَاَ اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

اَللّٰهُمَّ زَيِّنَا بِزِيـنَةِ خَتْمِ الْقُرْاٰنِ

وَاَكْرِمْـنَا بِكَرَامَةِ خَتْمِ الْقُرْاٰنِ

وَشَرِّفْـنَا بِشَرَافَةِ خَتْمِ الْقُرْاٰنِ

وَاَلْبِسْنَا بِخِلْعَةِ خَتْمِ الْقُرْاٰنِ

وَاَدْخِلْنَا الْجَنَّةَ بِشَـفَاعَةِ الْقُرْاٰنِ

وَعَافِنَا مِنْ كُلِّ بَلَاءِ الدُّنْيَاَ وَعَذَابِ الْاٰخِرَةِ بِحُرْمَةِ خَتْمِ الْقُرْاٰنِ

وَارْحَمْ جَمِيعَ اُمَّةِ مُحَمَّدٍ بِحُرْمَةِ خَتْمِ الْقُرْاٰنِ

اَللّٰـهُمَّ اجْعَلِ الْقُرْاٰنَ لَـنَا فِى الدُّنْيَا قَرِينًا

وَفِى الْقَبْرِ مُونِسًا

Dünyada kendilerini anacak kimsesi kalmamış Müslüman kardeşlerimizin ruhlarına, burada bulunup amin diyenlerin geçmişlerinin ruhlarına, özellikle burada toplanmamıza vesile olan merhum ....'nın ruhuna hediye eyledik, sen ulaştır ya Rabbi !

Hatime katılan tüm kardeşlerimizin gönüllerindeki isteklerine kavuşmalarını nasip eyle Allah'ım! Varsa bütün sıkıntılarını sen gider ya Rabb'i! Sen affedicisin, affı seversin, bizleri de affeyle. Ya Rabbi! Ahirete göç etmiş, kemikleri çürümüş, bir Fatihaya muhtaç olanların kabirlerini Kur'an'ın nuru ile aydınlat, makamlarını cennet eyle Allahım ! Kabirlerini cennet bahçelerinden bir bahçe eyle; Cehennem çukuruna benzetme ya Rabbi !

İnsan olarak işledikleri kusurları sebebiyle kabir azabı çekenler varsa okunan Kur'an hürmetine sen onları kurtar Allah'ım! Kabul olmayacak dua ile sana el açmaktan, insanlığa ve İslam'a faydalı olmayan bilgiden, bir Müslümana yakışmayan acizlikten, tembellikten, cimrilikten sana sığınıyoruz, bizleri de koru ya Rabbi!

Amin diyen kullarını iki cihanda aziz eyle. Cennetinle cemalinle bizleri müşerref eyle ve duamızı yüce dergahında kabul eyle ya Rabbi! Sevgili Peygamberimizin senden istediği hayır ve güzelliklerin tamamını biz de senden istiyoruz, bizlere de nasip eyle ya Rabbi! Sevgili Peygamberimizin sana sığındığı bütün şerlerden, fitne, fesat ve nifaktan biz de sana sığınıyoruz, hepimizi koru Allah'ım!

Ey Rabb'imiz! Kalplerimizi tertemiz eyle! Ayıplarımızı gizle! Hastalarımıza acil şifalar ver! Borçlarımızı en kısa zamanda ödemeyi nasip eyle!"

"Sevgili Peygamberimizin ve bütün ölmüşlerimizin ruhu için ve Allah rızası için el-Fâtiha!"

وَفِي الْقِيَامَةِ شَفِيعاً
وَعَلَى الصِّرَاطِ نُوراً
وَ اِلَى الْجَنَّةِ رَفِيقاً
وَمِنَ النَّارِ سِتْراً وَحِجَابًا كُلِّهَا دَلِيلاً وَ اِمَاماً
بِفَضْلِكَ وَجُودِكَ وَكَرَمِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ
سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ،
وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

OKUYALIM

Aşağidaki şiiri hitabet ilkelerine göre okuyunuz

DUA I

Biz, kısık sesleriz... minareleri,
Sen, ezansız bırakma, Allah'ım!
...
Müslümanlıkla yoğrulan yurdu
Müslümansız bırakma, Allah'ım!
...
Yarının yollarında yılları da
Ramazansız bırakma, Allah'ım!

Ya dağıt kimsesiz kalan sürünü,
Ya çobansız bırakma, Allah'ım!

Bizi sen sevgisiz, susuz, havasız
Ve vatansız bırakma, Allah'ım!

Müslümanlıkla yoğrulan yurdu
Müslümansız bırakma, Allah'ım!

Arif Nihat Asya Dualar ve Âminler, s. 44-46.

NOT EDELİM

Mevlitte Veladet bahrinin sonunda okunan dua

اَللّٰهُمَّ بِجَاهِ النَّبِيِّكَ الْمُصْطَفٰى
وَرَسُولِكَ الْمُرْتَضٰى طَهِّرْ قُلُوبَنَا مِنْ
كُلِّ وَصْفٍ يُبَاعِدُنَا عَنْ مُشَاهَدَتِكَ
وَمَحَبَّتِكَ وَاَمِتْنَا عَلَى السُّنَّةِ
وَالْجَمَاعَةِ وَالشَّوْقِ اِلٰى لِقَائِكَ يَا
ذَى الْجَلَالِ وَالْاِكْرَامِ بِحُرْمَتِكَ يَا
اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ الْفَاتِحَةِ

Allahım Peygamberimiz (s.a.v.) Muhammed Mustafa ve Resulü Murtaza hürmetine kalplerimizi sana muhabbetten ve senin varlığına şahitlik etmekten uzaklaştıracak her vasıftan temizle. Canımızı Resülünün sünnetine ve müslümanların cemaatine bağlı ve sana kavuşmayı arzulayan kimseler olarak al. Senin hürmetinle ey celal ve ikram sahibi, merhametlerin en merhametlisi olan Allah'ım! Hamd alemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. El Fatiha

YAZALIM

Aşağıdaki kutucuklara hatim ve mevlit merasimlerine özel dua metninizi oluşturunuz.	
HATİM DUASI	**MEVLİT DUASI**



Dua edenin duasını Allah kabul eder.

2.4. Tövbe İstiğfar Duası

Tövbe, kişinin yaptığı kötülüğe kalben pişman olması, bir daha işlememeye kesin karar vermesi ve Allah'tan (c.c.) bağışlanma dilemesidir. Tövbe ile yakın anlama sahip olan istiğfar kelimesi ise "kişinin kusurunun bağışlanmasını Allah'tan (c.c.) talep etmesi" demektir. Kur'an-ı Kerim'de ve Peygamber Efendimizin birçok hadis-i şerifinde tövbe ve istiğfara işaret edilmiştir. Rabbimizin gafûr, gaffâr, tevvâb gibi sıfatları da onun bağışlayıcı oluşuna işaret etmektedir. Nitekim bir ayette şöyle buyurulur:

قُلْ يَاعِبَادِىَ الَّذِينَ اَسْرَفُوا عَلٰى اَنْفُسِهِمْ
لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا
اِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

"De ki: Ey kendilerine kötülük edip (günahta) aşırı giden kullarım! Allah'ın rahmetinden umudunuzu kesmeyin. Doğrusu Allah günahların hepsini bağışlar. Çünkü o, bağışlayandır, merhametlidir."[17]

İnsan hatasını anlayıp bir daha yapmamak üzere bütün samimiyetiyle Allah'a (c.c.) tövbe etmelidir. Zira Rabbimiz şöyle buyuruyor:

يَاۤاَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا تُوبُوا اِلَى اللّٰهِ تَوْبَةً نَصُوحًا...

"Ey iman edenler! Allah'a samimiyetle tövbe edin!..."[18]

BELİRTELİM

"Ademoğullarının hepsi çok günah işler. Çok günah işleyenlerin en hayırlısı çokça tövbe edenlerdir."

İbn Mace, "Zühd", 30.

Yukarıdaki hadiste vurgulanmak istenen temel düşünceyi belirtiniz.

DRAMA YAPALIM

Sınıfınızda tövbe istiğfar duası konulu bir drama yapınız.

Müslüman, her akşam yatmadan önce kendisini sorgular. O gün günah işleyip işlemediğini düşünür. Tövbe ve istiğfar ederek işlediği günahlarının affedilmesini ister. Tövbe istiğfar tek başına yapılabileceği gibi cemaat hâlinde de yapılabilir. Örneğin, cuma gecesi (perşembeyi cumaya bağlayan gece) yatsı namazının ardından Bakara suresinin son iki ayeti okunduktan sonra aşağıdaki şekilde tövbe ve istiğfar duası yapılabilir.

اَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ الْعَظِيمَ الْكَرِيمَ الرَّحِيمَ الَّذِى لَاۤ اِلٰهَ اِلَّاۤ هُوَ الْحَيَّ
الْقَيُّومَ وَاَتُوبُ اِلَيْهِ حَسْبِىَ اللّٰهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ نِعْمَ الْمَوْلٰى
وَنِعْمَ النَّصِيرُ. غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَاِلَيْكَ الْمَصِيرُ

Azim, Kerim ve Rahim olan Allah'tan bağışlanma dilerim. O Allah ki O'ndan başka ilah yoktur, O diridir, kayyumdur. O'na tövbe ederim. Allah bana yeter, O ne güzel vekil ne güzel mevla ve ne güzel yardımcıdır. Senden bağışlanma dilerim Rabb'imiz dönüş sanadır.

17 Zümer suresi, 53. ayet.
18 Tahrim suresi, 8. ayet.

Allah'ım! Günahlarımı, bilgisizlik yüzünden yaptıklarımı, haddimi aşarak işlediğim kusurları, benden daha iyi bildiğin bütün suçlarımı bağışla! Allah'ım! Ciddi ve şaka yollu yaptıklarımı, yanlışlıkla ve bilerek işlediğim günahlarımı affeyle! Bütün bu kusurların bende bulunduğunu itiraf ederim. Allah'ım! Şimdiye kadar yaptığım, bundan sonra yapacağım, gizlediğim ve açığa vurduğum, ölçüsüz bir şekilde işlediğim ve benden daha iyi bildiğin günahlarımı affeyle! Öne geçiren de sen, geride bırakan da sensin. Senin gücün her şeye yeter. Allah'ım! Bize dünyada da iyilik ver, ahirette de iyilik ver. Bizi cehennem azabından koru!



Kurban ibadeti büyük ve küçük baş hayvanlardan olur.

2.5. Kurban Duası

Kurban gerek fert gerekse toplum açısından çeşitli yararları bulunan mali bir ibadettir. Kişi kurban kesmekle Allah'ın (c.c.) emrine boyun eğmiş ve kulluk bilincini koruduğunu ortaya koymuş olur.

Kurbanlık hayvanın kesiminde bazı kurallara uymak gerekir. Elinden geldiğince her müslüman kişinin kurbanını kendisinin kesmesi tavsiye edilmiştir. Bu mümkün olmazsa bir başkasına vekalet verip kestirebilir. Kurbanlık hayvan kesim yerine incitilmeden götürülür, kesileceği zaman kıbleye karşı ve sol tarafı üzerine yatırılır. Hayvan yere yatırılırken şu ayetler okunur:

اِنّى وَجَّهْتُ وَجْهِىَ لِلَّذى فَطَرَ السَّموَاتِ وَالْاَرْضَ حَنيفًا وَمَا اَنَا مِنَ الْمُشْرِكينَ

"Ben hakka yönelen birisi olarak yüzümü, gökleri ve yeri yaratana döndürdüm. Ben Allah'a ortak koşanlardan değilim."[19]

قُلْ اِنَّ صَلاَتى وَنُسُكى وَمَحْيَاىَ وَمَمَاتى لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمينَ
لاَ شَريكَ لَهُ وَبِذٰلِكَ اُمِرْتُ وَاَنَا اَوَّلُ الْمُسْلِمينَ

"Benim namazım, ibadetim (kurbanım), hayatım ve ölümüm hep âlemlerin rabbi olan Allah içindir. Onun ortağı yoktur. Bana böyle emrolundu ve ben Allah'a teslim olanların ilkiyim."[20]

19 En'am suresi, 79. ayet.
20 En'am suresi, 162-163. ayetler.

TARTIŞALIM

Kurban keserken yapılan dualarda dikkatinizi çeken ifadeleri belirtiniz? Daha sonra niçin bu tür ifadelerin yer aldığı üzerine arkadaşlarınızla tartışınız.

NOT EDELİM

Kurban keserken hayvan incitilmemeli. Yemek ve nefes borusu ile can damarı kesilip kanı tamamen boşalıp canı çekilene kadar beklenmelidir. Acele edilerek bıçağın ağzı hayvanın boğazına sokulmamalı ve bilek sinirleri kesilmemelidir.

Ardından şöyle dua edilebilir:

“Ey Allah'ım, dostun İbrâhim’den ve habibin Muhammed’den kabul buyurduğun gibi benden de kabul buyur.”

Daha sonra tekbir getirilir ve hayvanı keserken,

بِسْـمِ اللّٰهِ اَللّٰهُ أَكْـبَرُ

“ En büyük olan Allah’ın adıyla” denir. Kurbanı kesen kişi vekilse kurban sahibi de besmeleye katılır.

2.6. Mübarek Gün ve Geceler

Bazı önemli olaylar, gerçekleştikleri zamanlara önem ve değer katar, bu anları diğer zaman dilimlerinden farklı hâle getirir. İslam dininde mübarek gün ve geceler; cuma, Ramazan ve Kurban Bayramları, Aşure Günü ile kandil gecelerinden oluşmaktadır. Bu vakitlerde yapılacak ibadet ve iyiliklerin diğer zamanlarda yapılanlardan kat kat fazla sevaba vesile olacağı müjdelenmiştir.



Ramazan ayınında selâtin camilerinin minarelerine "mahya" asılır.

PAYLAŞALIM

Kandil geceleri çevrenizde ne tür etkinliklerle kutlanmaktadır? Gözlemlerinizi arkadaşlarınıza sergileyiniz..

Cuma, İslam dininde çok önemli kabul edilen haftalık toplu ibadet günüdür. Gerek fert gerekse toplum olarak Müslümanlar açısından büyük önem taşıyan cuma günü, âdeta bir bayram günü kabul edilmiştir. Hz. Peygamber (s.a.v.), *"Güneşin doğduğu en hayırlı gün cumadır.”*[21] sözüyle bu günün özelliğini dile getirmiştir. Başka bir hadiste bu günde yapılan duaların kabul edileceği bir anın (icabet saati) bulunduğu haber verilmektedir.[22]

21 Müslim, "Cum’a", 18.
22 Nesâî, cuma 14,45.

İslam dininde Ramazan Bayramı ve Kurban Bayramı olmak üzere iki bayram vardır. Bayramlarda dinî duygular pekişir, bireyler arasındaki birlik ve beraberlik güçlenir. Dinî bayramlar, insanlar arasındaki dostlukları ilerletmeye vesile olur. Bayramlaşma sayesinde, gergin ve soğuk ilişkiler yumuşar, kırgın, dargın ve küskünler barışır.

NOT EDELİM

Peygamberimiz, Hz. Aişe validemize Kadir Gecesi'nde şöyle dua etmesini söylemiştir:

"Allah'ım! Sen affedicisin, affetmeyi seversin, beni affet."

Tirmizî, "Deavat", 89.

Aşure (aşûra), kameri takvime göre muharrem ayının onuncu günüdür. Bu günde tutulması tavsiye edilen oruca "aşûra orucu" denir. Toplumumuzda muharrem ayında ve özellikle bu ayın onuncu gününden itibaren "aşure" adı verilen bir tatlı pişirilerek dağıtılır. Bu gelenek, hayır işlemek ve gönül almak için güzel bir vesiledir. Peygamber Efendimiz Medineye geldiğinde Yahudi ve Hristiyanların Muharrem ayının onuncu gününü yüceltmek için o gün oruç tuttuklarını öğrenmiş bunun üzerine "inşallah gelecek yıl biz de Muharremin dokuzunda oruç tutalım."[23] demiştir. Bir başka rivayete göre de Peygamberimiz (s.a.v.) Muharrem ayının dokuz, on ve on birinci günlerinde oruç tutulmasını tavsiye etmiştir.[24]

Müslümanlar cuma ve bayramlar dışında bazı gün ve gecelerde dini, tarihi olayları hatırlayarak bu zaman dilimlerini değerlendirirler. Toplumumuzda "kandil geceleri" olarak bilinen beş gece şunlardır: Mevlit, Regaib, Mi'rac, Berat ve Kadir. Osmanlı Döneminde camiler aydınlatılıp minarelerde kandiller yakılarak kutlandığı için bu gecelere kandil geceleri denilmiştir. Bu gecelerin kutlanma tarihleri kameri takvime göre şu şekilde belirlenmiştir; Mevlit Kandili Rebiülevvel ayının on ikinci gecesi, Regaib Kandili Receb ayının ilk cuma gecesi, Mi'rac Kandili Receb ayının yirmi yedinci gecesi, Berat Kandili Şaban ayının on beşinci gecesi, Kadir Gecesi ise genel kanaate göre Ramazan ayının 27. gecesidir. Ancak Peygamberimiz bu geceyi Ramazan ayının son on günü içerisindeki tek sayılı gecelerinde aramamızı tavsiye etmektedir.[25] Receb, Şaban ve Ramazan aylarını birlikte ifade etmek için üç aylar tabiri de kullanılır.

BİLİYOR MUSUNUZ?

Osmanlı padişahı II. Selim döneminden itibaren, mübarek gecelerde camiler aydınlatılarak, minarelerde kandiller yakıldığı için bu gecelere kandil geceleri denilmiştir.

Regaip Kandili, Receb ayının ilk Cuma gecesinde kutlanır. Regaib kelimesi sözlükte "kendisine rağbet edilen şey, bol ve değerli bağış" anlamındadır. Dinî bir terim olarak "bol sevap ve mükafat, faziletli amel" anlamına gelir. Müslümanlar Regaip Kandili'nde Allah'ın rahmetine sığınarak ondan bağışlanma isterler. Böylece receb, şaban ve ramazan ayını kapsayan üç aylara hazırlanmış olurlar.

Receb ayının yirmi yedinci gecesinde Miraç Kandili kutlanır. Hz. Muhammed (s.a.v.), bu gece Mekke'den alınmış ve Kudüs'te bulunan Mescid-i Aksa'ya getirilmiştir. Kudüs'te bulunan Mescid-i Aksa'dan

23 Müslim, Sıyâm, 133.
24 bk. Buhârî, "Savm", 69.
25 bk. Müslim, Sıyâm, 213.

ayrılarak göklere yükseltilmiştir. Bu geceye, göklere yükselmek anlamına gelen “Mirac” adı verilmiştir. Ayrıca bu gecede beş vakit namaz Müslümanlara farz kılınmış, Hz. Peygambere (s.a.v.), Allah’a şirk koşmadıkları sürece ümmetinin günahlarının bağışlanacağı müjdesi verilmiştir.[26]

NOT EDELİM

Mevlit Kandili Hz. Peygamber’in (s.a.v.) doğumu münasebetiyle kutlanır. Bu gecede Peygamberimizi (s.a.v.) tanıtan toplantılar ve konuşmalar yapılır. Kur’an-ı Kerim ve mevlit okunarak dua ve ibadet edilir. Ayrıca her yıl Hz. Peygamber’in (s.a.v.) doğumu vesilesiyle Mevlid-i Nebi etkinlikleri düzenlenmektedir.

Üç ayların ikincisi olan Şaban ayının on beşinci gecesinde Berat Kandili kutlanır. Berat Kandili adını Allah’ın (c.c.) günahkârları affetmesinden alır. Bu nedenle Müslümanlar bu gecede günahlarının bağışlanması için Allah’a (c.c.) tövbe ve dua ederler. İslam alimleri arasında Duhân suresinin 3. ayetinde sözü edilen “mübarek gece”nin Berat olduğu görüşünde olanlar da vardır. Hz. Peygamberin (s.a.v.) bu gecede ibadetle meşgul olmayı ve gündüzünde oruç tutmayı teşvik ettiği nakledilir.[27]

Müslümanlarca kutlanan mübarek gecelerin en önemlisi Kadir Gecesi'dir. Kadir kelime olarak; değer, kıymet ve itibar anlamlarına gelir. Kadir Gecesi değerini Kur’an-ı Kerim’in o gece indirilmeye başlanmasından alır. Bu gecenin zamanıyla ilgili farklı rivayetler varsa da Ramazan ayının yirmi yedinci gecesi olduğu görüşü ağırlık kazanmaktadır. Kur’an-ı Kerim’de Kadir Gecesi’nin önemi şöyle dile getirilmiştir: **“Biz onu (Kur’an’ı) Kadir Gecesi’nde indirdik. Kadir Gecesi’nin ne olduğunu sen bilir misin? Kadir Gecesi, bin aydan daha hayırlıdır. O gecede, Rablerinin izniyle melekler ve Ruh (Cebrail), her iş için iner dururlar. O gece esenlik, gün ağarıncaya kadar sürer.”**[28]

Mübarek gün ve geceler, dinî hayatın daha canlı hâle gelmesi, müminlerin dinî şuurlarının güçlenmesine zemin hazırlayan fırsatlardır. Bu vakitler için belirlenmiş özel ibadet şekilleri yoktur. Bu zaman dilimlerini değerlendirmek için Müslümanlar gündüzleri oruç tutarak, geceleri ise namaz kılarak, Kur’an okuyarak ve dua ederek geçirirler. Maddi durumu iyi olanlar, mübarek gün ve gecelerde ihtiyaç sahiplerine yardım ederler. Komşular ve akrabalar çeşitli ikramlarla birbirlerinin kandillerini kutlarlar.

Dolayısıyla mübarek gün ve geceler, insanlar arasındaki sevgi ve merhamet duygularının gelişmesine, toplumsal birlik ve beraberliğe katkı sağlar. Din görevlileri bu türdeki gün ve gecelerde camiye gelen cemaate faydalı olabilmek için gerekli hazırlıkları yaparlar. O günün veya gecenin önemini ifade eden vaaz, Kur’an tilaveti, ilahiler ve duadan oluşan bir program hazırlarlar.

GRUP ÇALIŞMASI

Sınıfınızda beş grup oluşturarak kandil gecelerini aranızda paylaşınız. Grup olarak size düşen kandil gecesi için camide uygulayabileceğiniz bir program hazırlayınız. Hazırladığınız programı sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

26 Müslim, "Îmân", 279.
27 bk. İbn Mâce, İkâmet, 191.
28 Kadir suresi, 1-5. ayetler.

BİLGİ KUTUSU

Kur'an-ı Kerim'de dua örnekleri:

· **"... Rabb'imiz! Bize dünyada iyilik ver, ahirette de iyilik ver. Bizi ateş azabından koru..."** (Bakara suresi, 201. ayet.)

· **"...Rabb'im! Yüreğime genişlik ver. İşimi kolaylaştır."** (Tâhâ suresi, 25-26. ayetler.)

· **"...Rabb'im! İlmimi artır."** (Tâhâ suresi, 114. ayet.)

· **"...Ey gökleri ve yeri yaratan! Sen dünyada da ahirette de benim sahibimsin. Beni Müslüman olarak öldür ve beni salihler arasına kat!"** (Yûsuf suresi, 101. ayet.)

Hadislerde dua örnekleri:

· *"Ey Allah'ım! Seni sevmeyi, sevdiklerini sevmeyi ve seveceğin işler yapmayı nasip et..." (Tirmizî, "Deavat",* 73.)

· *"Allah'ım! Beni doğru yola iletmeni, ahlakımı güzelleştirmeni ve gönül zenginliği vermeni sana karşı gelmekten sakındırmanı istiyorum."* (Müslim, "Zikir", 72.)

· *"Allah'ım! Fayda vermeyen ilimden, ürpermeyen kalpten, aç gözlülükten ve kabul olunmayan duadan sana sığınırım."* (Müslim, "Zikir", 73.)

· *"Beni, iyilik ettiği zaman sevinen, kötülük ettiği zaman pişman olanlardan eyle."* (İbn Mâce, "Edep", 57.)

2.7. Ad Koyma Merasimi

İsim, kişinin toplumda bilinmesi ve tanınması için kullanılan bir simge özelliği taşır. Dünyaya gelen bir çocuğa verilecek isim, onun yetişeceği toplumda alay konusu yapılmayacak ve onu küçük düşürmeyecek isimlerden olmalıdır. Bu nedenle anne-babalar çocuklarına güzel ve anlamlı isimler vermelidir. Hz. Peygamber (s.a.v.), *"Siz kıyamet gününde hem kendi adınızla, hem de babalarınızın adıyla çağırılacaksınız; bu sebeple kendinize güzel adlar koyun."* buyurmuştur.[29]



Müslüman bir kişinin dünyaya gelen çocuğuna güzel bir isim koyması sünnettir.

29 Ebû Dâvûd, "Edeb", 61.

PAYLAŞALIM

Aile büyüklerinizden adınızın nasıl bir merasimle konulduğunu öğrenerek edindiğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.

Çocuğa isim verecek kimse, abdestli olarak ismi konacak olan bebeği kucağına alır; sağ kulağına ezan, sol kulağına kamet okur. Daha sonra bebeğe ismiyle seslenir. Şura suresi'nin 49-53. ayetleri aşır olarak okuduktan sonra şöyle dua edilebilir:

"Ya Rabbi! Bu yavruya verdiğimiz ismi, kendisi hakkında hayırlı eyle. İsmine leke getirecek, kendini utandıracak davranışlardan koru. İsmi ile mutlu ve huzurlu eyle. Bu çocuğun ana-babasına itaatli, vatanına ve tüm insanlığa faydalı olarak yetişmesini nasip eyle. Kendisine ve ana-babasına, uzun ve hayırlı bir ömür, geniş rızık ihsan eyle. İslam'a ve Müslümanlara hayırlı hizmetlerde bulunmayı nasip eyle." Duadan sonra anne-baba tebrik edilir.

Maddi durumu yerinde olanlar için Allah'ın (c.c.) vermiş olduğu çocuk nimetine karşı bir şükür olarak çocukların doğumlarının yedinci gününde kurban keserek ikram etmek Şafiilere göre sünnet Hanefilere göre müstehaptır. Bu kurbana "akika" adı verilir. Aynı gün saçları traş edilerek çocuğa isim konması ve kesilen saçların ağırlığınca gümüş veya altının sadaka olarak verilmesi de müstehap kabul edilmiştir.



Erkek çocuklarının sünnet olması fıtrattandır.

2.8. Sünnet Merasimi

Semavi dinlerde Hz. İbrahim'den (a.s.) itibaren uygulanmakta olan sünnet geleneği İslamiyet'te de devam etmiştir. Sünnet Hz. Peygamberin (s.a.v.) hadislerinde fıtrat gereği yapılan işler arasında sayılmıştır.[30] Toplumumuzda sünnet törenlerine önem verilmiş, sünnet vesilesiyle ziyafet verilmesi ve mevlit okutulması yaygın bir gelenek hâline gelmiştir. Sünnet töreninde, önce anne-baba tebrik edilir. Çocukları iyi yetiştirmenin önemini anlatan kısa bir konuşma yapılır. Bu konuşmada Peygamber Efendimizin (s.a.v.) hayat tarzı üzere yaşamanın gereğine de işaret edilir. Sünnet olan çocuğun hayırlı bir evlat olması ve başka mutlu günlerinin anne-babası tarafından görülmesi için dua edilir.

Sünnet töreninde aşır olarak Teğabün suresinin 14-18. ayetleri veya Lokman suresi 13-19. ayetleri okunduktan sonra şu dua yapılabilir: "Ya Rab! Peygamberimizin sünnet-i seniyyesine uyarak yavrusunu sünnet ettiren bu kardeşimizin amelini kabul eyle, günahlarını bağışla. Evladını kendisine, ailesine, yakınlarına, milletine, insanlığa hayırlı ve faydalı eyle. Salih evlat olarak yetişmesine yardım eyle. Ya Rab! Sünnet olan yavrumuza acı ve ızdırap çektirme. Onu lütfunla ve merhametinle sevindir. Sünnet olan evladımızı Sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (s.a.v.) nurlu ve kutlu yolundan ayırma. Onun yüce ahlakından nasiplenerek, İslam ahlakı ile yetişmesini nasip eyle. Cümlemizin yavrularını Kur'an ve sünnetin ışığından ayırma. Ya Rabbi! Çocuklarımızı görünür görünmez kaza ve belalardan koru. Sevgi ile büyüyerek bütün insanlığın esenliği için çalışan birer yetişkin olmalarını lutfeyle. Âmin."

30 bk. Buhârî, "Libâs", 63, 64.

2.9. Nişan ve Nikâh Merasimi

Kişi ve toplum hayatında önemli yeri olan evlenme gibi bir hadiseyi kutlama arzusu nikâh törenlerinin uygulanmasına zemin hazırlamıştır. Düğün dolayısıyla verilen yemeğe "velime" adı verilmiştir. Hz. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) velimeyi tavsiye etmiştir. Velimede gösteriş ve israftan uzak durarak herkes kendi imkânları çerçevesinde ikramda bulunmalıdır.



Evlenmek Peygamber Efendimiz'in sünnetidir.

Nişan ve söz kesme gibi törenler de dinimizin evlilik kurumuna verdiği önemi anlatan bir konuşma yapılır. Kısa bir aşır okunduktan sonra şöyle bir dua yapılır:

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى رَسُولِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِينَ

"Ya Rabbi! Bu genç kardeşlerimizin nişanlarını kendileri ve aileleri için hayırlı ve mübarek eyle! Gençleri ve ailelerini fitne ve fesattan muhafaza eyle! Bu kardeşlerimizin nişanlarını düğün ile taçlandır ya Rabbi! Bu hayırlı işlerinde kendilerine kolaylıklar nasip eyle! Dualarımızı kabul eyle, bizlere sağlık ve afiyet ihsan eyle ya Rabbi!."

Nikâh merasimi için gerekli şartlar sağlandıktan sonra bu merasimi icra edecek kişi, Nur suresinin evlenme ile ilgili 32-34. ayetlerini okur; Hz. Peygamberin (s.a.v.) '*Nikâh benim sünnetimdir. Kim benim sünnetimle amel etmezse o benden değildir.*"[31] hadisini zikrederek, nikâhın şartlarından, aile kurmanın ve evliliğin öneminden bahseder. Eşlerin birbirlerine karşı hak ve sorumlulukları hatırlatılır. Ayrıca nikâh kıyacak kişi nikâh törenine başlamadan önce resmi nikâhın kıyılmış olmasını bir şart olarak aramalıdır.

Nikâh şöyle kıyılır: Nikâhı kıyacak kimse gelinin, damadın ve babalarının isimleriyle şahitlerin ad ve soyadlarını not alır. Aralarında anlaştıkları mehir miktarını ve muaccel (peşin) mi müeccel mi olduğunu öğrenir. Önce geline, "........ kızı........Hanım! Allah'ın emri, Peygamber Efendimizin sünneti üzere, ... oğlu ....Bey'i anlaştığınız .... mehr-i müeccel veya mehr-i muaccel[32] ile hiçbir baskı altında olmadan özgür iradenizle eş olarak kabul ettiniz mi?" diye sorar. Gelinin "Evet kabul ettim."

TARTIŞALIM

"Nikâh benim sünnetimdir. Sünnetime göre hareket etmeyen benden değildir. Evleniniz ve çoğalınız... Evlenmek benim yolumdur."

İbn Mace, "Nikâh", 8.

'Kim evlenirse, dininin yarısını elde etmiş olur. Diğer yarısı için de Allah'tan korksun"

Hakim, Müstedrek, "Nikâh", 28.

Yukarıdaki hadislerde anlatılmak istenen nedir? Arkadaşlarınızla tartışınız.

31 İbn Mace, "Nikâh", 1.
22 Buhârî, "Nikâh", 68.
32 Mehr-i Müeccel: Daha sonra verilecek mehir; Mehr-i muaccel: Peşin verilen mehir demektir.

demesi istenir. Daha sonra damada “.....oğlu.......Bey! Allah’ın emri, Peygamber Efendimizin sünneti üzere....... kızı ....Hanımı anlaştığınız .... mehr-i müeccel veya mehr-i müaccel ile eşliğe kabul ettiniz mi?” diye sorar. Damadın “Evet Kabul ettim.” demesi istenir. Daha sonra şahitlere döner ve “Siz de bu nikâh akdine şahit misiniz?” diye sorar ve nikâh duası ederek nikâh akdini tamamlar.

Nikâh Duası

اَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ. اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.
وَالصَّلاَةُ وَالسَّلاَمُ عَلٰى رَسُولِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى اٰلِهِ وَاَصْحَابِهِ اَجْمَعِينَ. اللّٰهُمَّ اجْعَلْ هٰذَا الْعَقْدَ
مَيْمُونًا مُبَارَكًا. وَجْعَلْ بَيْنَهُمَا اُلْفَةً وَمَحَبَّةً وَ قَرَارًا. وَلاَ تَجْعَلْ بَيْنَهُمَا نَفْرَةً وَفِتْنَةً وَفِرَارًا.
اَللّٰهُمَّ اَلِّفْ بَيْنَهُمَا كَمَا اَلَّفْتَ بَيْنَ اٰدَمَ وَ حَوَّاءَ. وَكَمَا اَلَّفْتَ بَيْنَ مُحَمَّدٍ وَخَدِيجَةَ الْكُبْرٰى.
وَكَمَا اَلَّفْتَ بَيْنَ عَلِيٍّ وَفَاطِمَةَ الزَّهْرَاءَ. اَللّٰهُمَّ اَعْطِ لَهُمَا اَوْلاَداً صَالِحاً وَرِزْقًا وَاسِعًا وَعُمْرًا
طَوِيلاً. اَللّٰهُمَّ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ اَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ اَعْيُنٍ وَجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ اِمَامًا. رَبَّنَا اٰتِنَا
فِى الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِى الْاٰخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ
وَسَلاَمٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ. وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

“Allah’a hamd olsun. Peygamberimiz Hz. Muhammed’e (s.a.v.), ailesine ve ashabına salât ve selam olsun.

Allah'ım! Bu evlilik akdini mübarek eyle. Bu çift arasında güzel geçim, sevgi ve evliliklerinde sebat nasip eyle, aralarında nefret, geçimsizlik ve ayrılığa fırsat verme.

Allah'ım! Bu çifte Hz. Adem ile Hz. Havva; Hz. Muhammed (s.a.v.) ile Hz. Hatice (r.a.) ve Hz. Ali (r.a.) ile Hz. Fatıma (r.a.) arasındaki ülfet gibi, geçim ve kaynaşmayı lütfeyle. Onlara hayırlı çocuklar, uzun ömür ve geniş rızıklar lütfeyle.

Ey Rabb'imiz! Eşlerimizi ve çocuklarımızı bize göz aydınlığı kıl ve bizi Allah’a karşı gelmekten sakınanlara önder eyle”

Rabb'imiz! Bize dünyada da iyilik, güzellik ve nimet ver, ahirette de iyilik, güzellik ve nimet ver ve bizi cehennem azabından koru.”
Senin Rabbin; kudret ve şeref sahibi olan Rab, onların nitelendirdiği şeylerden uzaktır, yücedir.

Peygamberlere selam olsun.Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur. (Allah’ım! Huzurunda nikâhlarını kıydığımız şu iki genci hayatları boyunca mutlu eyle; ömürlerine bereket, vücutlarına sağlık, ihsan eyle. Ahlaklarını güzelleştir, kendilerini İslam’ın yolundan ayırma; şeytanın ve kötü insanların arkadaşlığından muhafaza eyle. Günahlarını bağışla ey bağışlaması bol Rabb'imiz! Allah'ım! dualarımızı kabul buyur. Rabb'imiz! Bizi cehennem azabından koru.)

2.10. Hacı Uğurlama Merasimi

Hac, İslam dininin, üzerine inşa edildiği beş esastan biridir. Her sene dünyanın değişik bölgelerinden yüz binlerce Müslüman Mekke'de Kâbe'yi ziyaret etmek, arafe günü diğer hacı adaylarıyla Arafat'ta toplanıp dua etmek ve Medine'de Hz. Muhammed'in (s.a.v.) mübarek kabrini ziyaret etmek için yakınlarını, evlerini ve işlerini geride bırakıp kutlu bir yolculuğa çıkar. Hac yolculuğu ile ilgili hazırlıklara aylar öncesinden başlanır. Hacı adayları tanıdıkları ve akrabalarıyla vedalaşır ve helalleşir. Yolcululuğa çıkılacağı zaman da uğurlama törenleri yapılır. Hacı adaylarının uğurlanması coşkulu ve manevi hislerle dolu anların yaşanmasına vesile olur.



Hac ibadeti İslam'ın şiarındandır.

Hac ibadetinin dua ile çok yakın bir ilişkisi vardır. Aslında bu ibadetin bütün safhalarında çeşitli şekillerde dualara yer verilmiştir. Hac yolculuğuna çıkılacağı zaman dua ile başlanılması da bu ibadetin ruhuna uygundur. Bu mukaddes yolculuğa çıkanları uğurlama esnasında hac ibadetinin anlamı üzerine kısa bir konuşma yapılarak dua edilir.

Örnek Bir Hacı Uğurlama Duası

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى رَسُولِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى اٰلِهِ وَصَحْبِهِ اَجْمَعِينَ

اَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ   بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

اِنَّ اَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذٖى بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِلْعَالَمِينَ

فٖيهِ اٰيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَقَامُ اِبْرٰهٖيمَ وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ اٰمِناً وَلِلّٰهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ اِلَيْهِ سَبٖيلاً

Duanın anlamı: Alemlerin Rabb'i olan Allah'a hamd olsun. Salât ve selam Peygamberimiz Hz. Muhammed'e (s.a.v..), O'nun ümmetinin ve sahabilerinin hepsine olsun. Kovulmuş şeytandan Allah'a sığınırım. Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla başlarım.

"Şüphesiz, insanlar için kurulan ilk ibadet evi, elbette Mekke'de, âlemlere rahmet ve hidayet kaynağı olarak kurulan Kâ'be'dir. Onda apaçık deliller, Makam-ı İbrahim vardır. Oraya kim girerse, güven içinde olur. Yolculuğuna gücü yetenlerin haccetmesi, Allah'ın insanlar üzerinde bir hakkıdır..." (Al-i İmran suresi, 96-97.ayetler.)

Ya Rabb'i! Senin emirlerine ve davetine uyarak hac yolculuğuna çıkan, Kâbe'yi ziyarete hazırlanan, Kutlu Elçinin mescidini ve mübarek kabrini ziyarete niyetlenen kardeşlerimize kolaylıklar ihsan eyle! Hacca giden kardeşlerimize senin rızana uygun vakit geçirmelerini, senin razı olacağın ameller işlemelerini nasip eyle! Safa ile Merve arasında sa'y yapıp, zemzem suyundan kana kana içmeyi nasip eyle ya Rabb'i! Duaların kabul olduğu, günahların bağışlandığı yaşlı gözlerle açılan ellerin boş dönmediği Arafat'ta vakfeye durmayı bu kullarına da nasip eyle Ya Rabb'i! Efendimizin Ravza-i Mutahhara'sını ziyaret etmeyi nasip eyle! Günahlarından arınmış olarak tertemiz bir şekilde evlerine sağlık ve afiyetle dönmeyi nasip eyle ya Rabb'i! Şu anda el açıp dualarımıza amin diyen kardeşlerimize de en kısa zamanda o mübarek yerleri ziyaret etmeyi lutfeyle ya Rabb'i! Allah'ım! Senden bu dünyada ve ahirette iyilik istiyoruz, günahlarımızı bağışla. Sevgili Peygamberimizin şefaatine nail eyle bizleri! Âmin.

وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ   اَلْفَاتِحَةُ مَعَ الصَّلَوَاتِ

2.11. Asker Uğurlama Merasimi

Askerlik, yurdumuzun düşman saldırısından korunması için belli bir yaşa gelen her erkek Türk vatandaşının yerine getirmekle yükümlü olduğu bir görevdir. Peygamberimiz (s.a.v.), Allah (c.c.) yolunda olma bilinciyle nöbet tutan bir mümine büyük mükafatların verileceğini müjdelemiştir.[33] Din, can, akıl, ırz, mal, vatan ve bayrak gibi değerleri düşmanlara karşı korumak için mücadele etmeye cihad adı verilir. Allah (c.c.) yolunda, savaşırken ölenlere "şehit" sağ kalanlara da "gazi" denir. Peygamberlerden sonra derecesi en yüksek olanlar şehitlerdir. Şehitler, Yüce Allah'ın (c.c.) sevgili kullarıdır. Cennette, onlar için sonsuz nimetler hazırlanmıştır.

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذٖينَ قُتِلُوا فٖى سَبٖيلِ اللّٰهِ اَمْوَاتًا بَلْ اَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ

"Siz, Allah yolunda ölenleri, sakın ölüler sanmayın. Bilakis onlar, Rableri katında diridirler. (Onlar, cennet nimetleriyle) rızıklanırlar."[34]

Gençlerimizi askere uğurlamak için törenler düzenlenmesi ülkemizde gelenek hâline gelmiştir. Milletimiz böyle ulvi bir göreve evlatlarını dualar eşliğinde uğurlamaktadır. Bu törenlerde yörenin örf ve âdetlerine, dinî geleneklerimize uygun eğlenceler de düzenlenir. Ancak bu eğlencelerde taşkınlık yapmak, günaha bulaşmak ve başkalarını rahatsız etmek doğru değildir.



Türk askerinin asli görevi vatanını savunmasıdır.

HATIRLAYALIM

15 Temmuz 2016 gecesi ülkemizde anayasal ve demokratik devlet düzenini ve temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik hain bir darbe teşebbüsü yaşanmıştır. Bu kalkışma, milletimizin devletine ve demokratik iradesine sahip çıkmasıyla engellenmiştir. Vatanımıza ve milletimize karşı düzenlenen bu darbe teşebbüsüne karşı hiç çekinmeden ağır silahlar karşısında canlarını ve mallarını siper eden kahraman vatandaşlarımızdan kimisi şehit düşmüş, kimisi de gazi olmuştur.

TARTIŞALIM

Askerlerimize niçin Mehmetçik ismi verilmiştir? Arkadaşlarınızla tartışınız.

23 bk. Nesai, "Cihad", 39.
34 Al-i İmran suresi, 169. ayet.

Asker uğurlama törenlerinde dua eden kişi askerliğin önemini belirten bir konuşma yapar. Daha sonra dua eder ve tekbirlerle gençleri askere uğurlar.

NOT EDELİM

Aşağıda yer alan dua metnini okuyunuz.

Ya Rabb'i! Genç kardeşlerimizi vatanî görevlerine uğurlamak üzere toplanmış bulunuyoruz. Sınır boylarında nöbet tutmanın nafile ibadetten faziletli olduğu şuuru ile görevlerini yapmalarını onlara nasip eyle! Onlara güç, kuvvet, sabır ve sağlık vererek vatanı en güzel şekilde koruma azmini lütfeyle! Bu gençlerimizi ve cümlemizi, her türlü görünür görünmez kaza ve belalardan felaketlerden, afetlerden merhametinle muhafaza et ya Rabbi!

Allah'ım! Din, vatan, namus ve millet uğrunda hizmet verenleri iki cihanda aziz eyle, onları her türlü hayırlı işlerinde muvaffak eyle! Bu aziz vatanı korumak ve İslam sancağını dalgalandırmak için cepheden cepheye koşan ve bu uğurda canını feda eden bütün şehitlerimizin ruhlarını şâd eyle ya Rabbi! Din ve vatan uğruna evladını feda eden, "Ölürsen şehit, kalırsan gazi; haydi yolun açık olsun." diyerek uğurlayan anne-babaları ve uzaktan ve yakından bu merasime katılan cemaati iki cihanda aziz eyle ya Rabb'i! Allah'ım! Bu Mehmetçiklerimizin annelerinin, babalarının, kardeşlerinin, eş ve çocuklarının, akrabalarının ve dostlarının onlar için yapmış oldukları duaları kabul eyle! Dinimize, devletimize ve milletimize kötülük etmek isteyenlere fırsat verme! Vatanımızı ve milletimizi her türlü tehlikelerden koru ya Rabb'i!

وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ الْفَاتِحَةُ مَعَ الصَّلَوَاتِ

ÜNİTEMİZİ DEĞERLENDİRELİM

A. Aşağıdaki açık uçlu soruları cevaplayınız.

1. Dua ederken nelere dikkat edilmelidir? Yazınız.

2. Mübarek gün ve gecelerde neler yapılmalıdır? Örneklerle açıklayınız.

3. Mübarek gün ve gecelerde neler yapılmalıdır? Örneklerle açıklayınız.

4. Sünnet merasiminde dua eden kişinin üzerine düşen görev nedir?

5. Hacı uğurlama merasiminde dua edecek kişi neler yapar? Yazınız.

B. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru cevaplarını işaretleyiniz.

6 Aşağıdakilerden hangisi mübarek geceler arasında yer almaz?

A) Rebiülevvel ayının 12. gecesi
B) Muharrem ayının son perşembe gecesi
C) Recep ayının ilk cuma gecesi
D) Şaban ayının 15. gecesi
E) Ramazan ayının 27. gecesi

7. Mevlit merasimlerinde okunan "*Vesiletü'n-Necat***" adlı naatın yazarı kimdir?**

A) Kâtip Çelebi
B) Mehmet Âkif Ersoy
C) Süleyman Çelebi
D) Necip Fazıl Kısakürek
E) Evliya Çelebi

8. Aşağıdakilerden hangisi dua için söylenemez?

A) Kişi kendisinin duyabileceği bir sesle dua etmelidir.
B) Duanın sonunda âmin denilmelidir.
C) Dua ederken eller yukarı kaldırılmalıdır.
D) Duaya Allah'a şükrederek ve Peygamberimize salâvat getirilerek başlanmalıdır.
E) Dua camide yapılmalıdır.

9. Aşağıdakilerden hangisi açılış veya uğurlama törenlerinde yapılacak konuşmalarda dikkat edilecek hususlardan biri değildir?

A) Konuşma mutlaka din görevlisi tarafından yapılmalıdır.
B) Konuşma, yapılan işin anlam ve önemine uygun olmalıdır.
C) İnsanlara moral verici nitelikte olmalıdır.
D) Konuşmada dinimizin öğütlerine yer verilmelidir.
E) Konuşmanın uzun olmaması gerekir.

C. Aşağıda verilen bilgilerden doğru olanı "D", yanlış olanı "Y" ile işaretleyiniz.		
Doğru mu? (D) Yanlış mı? (Y)		Dua eden insan, isteklerini hiçbir aracıya ihtiyaç duymadan doğrudan Allah'a iletmelidir.
		Çeşitli törenlerde yapılan dualar mutlaka Arapça olmalıdır.
		Yemek duası, verdiği nimetlerden dolayı Allah'a şükrün bir ifadesidir.
		İsim konacak olan çocuğun sağ kulağına ezan okunur, sol kulağına kamet getirilir.
		Dinimize göre çocukları sünnet ettirmek Müslümanlığın alametidir.

Ç. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri verilen ifadelerden uygun olanları ile doldurunuz.		
Boşlukları dolduralım	tövbe hatim âmin Mevlid-i Nebi Bismillahi Allahu Ekber mevlit	1. Kur'an-ı Kerim baştan sona okunduktan sonra yapılan duaya .... duası denir.
		2. Kurbanlık hayvan kıbleye doğru ve sol tarafı üzerine yatırılır ve .... diyerek kesilir.
		3. İnsanın işlediği bir günahtan pişmanlık duyarak Allah'a söz vermesi ve ondan af dilemesine......................denir.
		4. Duadan sonra ....diyerek ellerimizi yüzümüze sürmeliyiz.
		5. Mevlit Kandili'ne rastlayan hafta, ülkemizde ....Haftası olarak kutlanır.

